

Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul): Vragen en antwoorden

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Geweld tegen vrouwen is een structureel verschijnsel dat overal ter wereld voorkomt en dat geen maatschappelijke, economische of nationale grenzen kent. Het is een ernstige schending van de mensenrechten en blijft veelal onbestraft. Elke dag worden er in Europa vrouwen in hun eigen “veilige” huiselijke omgeving geestelijk en lichamelijk mishandeld, gestalkt, getreiterd, verkracht, verminkt, door hun eigen familie tot een huwelijk gedwongen of tegen hun wil gesteriliseerd. De voorbeelden van geweld tegen vrouwen zijn eindeloos veel, het aantal slachtoffers ontelbaar. Uit nationale en Europese enquêtes en voorlichtingscampagnes blijkt hoe wijdverspreid huiselijk en seksueel geweld is. Ook de onthullingen als gevolg van de #MeToo-beweging in Europa laten zien hoe vaak seksueel geweld tegen vrouwen voorkomt en hoe moeilijk het is voor vrouwen om zich erover uit te spreken. Veel vrouwen zijn te bang om hulp te zoeken of schamen zich ervoor. Dat stilzwijgen moeten ze soms met de dood bekopen en degenen die zich wel uitspreken, worden niet altijd gehoord. Huiselijk geweld is een andere veelvoorkomende vorm van geweld tegen vrouwen, maar ook tegen mannen, kinderen en ouderen. Weinig daders komen voor de rechter en er zijn er nog minder die een veroordeling krijgen.

■ De Raad van Europa is voorvechter van de bescherming van de mensenrechten en heeft daarom het Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) aangenomen. Het Verdrag van Istanbul wordt alom gezien als het meest vergaande rechtsinstrument ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld als schending van de mensenrechten. Het verdrag is in 2011 opengesteld voor ondertekening en geniet sindsdien veel steun op alle niveaus: nationale, regionale en lokale overheden, het grote publiek, parlementen, overige nationale, regionale en internationale mensenrechtenorganisaties, maatschappelijke organisaties, de media en de academische wereld. De Raad van Europa ontving nationale en internationale erkenning voor de visie achter het verdrag om vrouwen en meisjes voor geweld te behoeden.

■ Het Verdrag van Istanbul trad in 2014 in werking, al drie jaar nadat het was aangenomen. Dit toont aan dat de lidstaten behoefte hadden aan een juridisch bindend verdrag dat hen de weg wijst bij hun pogingen om het geweld vanwege sekse te beëindigen, en hun politieke commitment aan de in het verdrag vervatte beginselen en waarden.

■ Ondanks de duidelijk verwoorde doelstellingen van het verdrag, de ernst van het verschijnsel en de gevolgen voor slachtoffers en samenleving hebben diverse religieuze en ultraconservatieve groeperingen de laatste jaren een verkeerde voorstelling van zaken over het verdrag gegeven, met name over het begrip 'gender' in de tekst. Deze verkeerde voorstelling van zaken moet worden opgehelderd en aangepakt door het benadrukken van de doelstellingen van het Verdrag van Istanbul: het uitbannen van geweld tegen vrouwen en het beschermen van de mensenrechten van vrouwen.

WAT ZIJN DE DOELSTELLINGEN VAN HET VERDRAG VAN ISTANBUL?

■ Het beëindigen van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld moet voor elke overheid die zich inzet voor de bescherming van de mensenrechten een belangrijk beleidsdoel zijn. De afgelopen 30 jaar zijn in diverse lidstaten van de Raad van Europa al veel grote stappen gezet, maar het is nog steeds zo dat bestaande wetgeving vaak onvoldoende wordt nageleefd, dat voorzieningen die hulp bieden aan vrouwen, schaars zijn of onvoldoende worden gefinancierd en dat seksistische opvattingen overheersen. Bovendien verschillen wetgeving en beschikbare hulp en ondersteuning enorm van land tot land, met als gevolg grote ongelijkheid in de bescherming.

■ Het Verdrag van Istanbul vraagt de regeringen die het hebben geratificeerd, om een allesomvattend pakket aan maatregelen te treffen om alle vormen van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld aan te pakken. Iedere bepaling van het verdrag heeft tot doel om geweld te voorkomen, slachtoffers hulp te bieden en daders te vervolgen. Dit betekent dat verschillende vormen van geweld tegen vrouwen, zoals huiselijk geweld, stalking, seksuele intimidatie en psychologisch geweld, strafbaar moeten worden gesteld en dat er juridische strafmaatregelen moeten worden genomen. Geweld tegen vrouwen kan een halt worden toegeroepen door het te benoemen en duidelijk te maken dat het om een misdrijf gaat.

■ Een juridisch bindend verdrag gericht op grotere bescherming en meer ondersteuning is een belangrijke stap op weg naar een allesomvattend, passend antwoord om te garanderen dat alle vrouwen een leven kunnen leiden dat vrij van geweld is.

WAT IS DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN HET VERDRAG VAN ISTANBUL?

■ Het verdrag maakt duidelijk dat geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld niet langer als privéaangelegenheid kan worden gezien en dat staten de verplichting hebben een allesomvattend, integraal beleid in te zetten om geweld te voorkomen, slachtoffers te beschermen en daders te straffen. Door het verdrag te aanvaarden zijn overheden verplicht hun wetgeving te veranderen, praktische maatregelen te treffen en middelen ter beschikking te stellen voor een zerotoleranceaanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Het voorkomen en bestrijden van dergelijk geweld is niet langer een kwestie van goodwill, maar een juridisch bindende verplichting. Hiermee zijn slachtoffers in heel Europa en elders gediend.

■ Naast de wettelijke verplichtingen geeft het verdrag ook een belangrijk politiek signaal af aan de samenleving in haar geheel dat geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld onaanvaardbaar zijn. Het doel is om de situatie van veel vrouwen en meisjes die met geweld te maken hebben, over het voetlicht te brengen, bewustwording op gang te brengen en een mentaliteitsverandering op de lange termijn in gang te zetten.

IS HET VERDRAG VAN ISTANBUL ALLEEN VAN TOEPASSING OP VROUWEN?

— Nee. Het verdrag is vooral van toepassing op vrouwen, omdat het betrekking heeft op vormen van geweld waar alleen vrouwen mee te maken hebben omdat zij vrouw zijn (gedwongen abortus, vrouwelijke genitale verminking) of op vormen van geweld die vrouwen veel vaker treffen dan mannen (seksueel geweld en verkrachting, stalking, seksuele intimidatie, huiselijk geweld, gedwongen huwelijk, gedwongen sterilisatie). Deze vormen van geweld zijn het resultaat van ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen en een gevolg van discriminatie jegens vrouwen.

— Toch ondervinden ook mannen bepaalde vormen van geweld die binnen de reikwijdte van het verdrag vallen, zoals huiselijk geweld en gedwongen huwelijk, ook al gebeurt dat minder frequent en neemt het vaak minder ernstige vormen aan. Dit wordt in het verdrag erkend en partijen worden aangemoedigd de bepalingen van het verdrag van toepassing te laten zijn op alle andere slachtoffers van huiselijk geweld, zoals mannen, kinderen en ouderen. Staten kunnen zelf besluiten of ze het verdrag al dan niet op deze slachtoffers van huiselijk geweld van toepassing willen laten zijn.

WAAROM IS IN HET VERDRAG VAN ISTANBUL SPRAKE VAN EEN “GENDERPERSPECTIEF” OP GEWELD TEGEN VROUWEN EN HUISELIJK GEWELD?

— In het verdrag wordt gesproken van het “genderperspectief” op geweld tegen vrouwen of van “gendergerelateerd geweld”, omdat het gaat over vormen van geweld gericht tegen vrouwen, omdat zij vrouw zijn en/of omdat deze vormen vrouwen onevenredig treffen (zie hierboven). Dat is ook de reden waarom geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld niet kunnen worden aangepakt zonder naar gendergelijkheid te kijken.

— Daarom is het uitbannen van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld geplaatst in de context van het bereiken van *de jure* en *de facto* gendergelijkheid. In de Preambule wordt het structurele karakter van dergelijk geweld erkend: het is zowel de oorzaak als het gevolg van ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen en staat de volledige ontplooiing van vrouwen in de weg.

■ Het doel van het Verdrag van Istanbul is niet om “verschillen” tussen vrouwen en mannen “op te heffen” of om te suggereren dat vrouwen en mannen “hetzelfde” (zouden moeten) zijn. Het is echter wel een oproep tot actie om het denkbeeld tegen te gaan dat vrouwen minderwaardig zijn ten opzichte van mannen. Uit vooroordelen, stereotypen, gewoonten en tradities blijkt immers dat mannen in veel situaties nog steeds worden bevoordeeld, bijvoorbeeld in het openbare en particuliere leven, in het politieke leven, op het werk, in het onderwijs, bij aangiftes bij de politie of in de rechtbank. Dit maakt het voor vrouwen alleen maar moeilijker om gevallen van geweld te melden of hun rechten gerespecteerd te krijgen.

WAAROM BEVAT HET VERDRAG VAN ISTANBUL EEN DEFINITIE VAN “GENDER”?

■ De verplichting om geweld tegen vrouwen te voorkomen en bestrijden wordt in het verdrag in de bredere context geplaatst van het bereiken van gelijkheid tussen vrouwen en mannen. De opstellers van het verdrag verwijzen daarbij naar de relatie tussen vrouwen en mannen, hun rol en hun toegeschreven eigenschappen in de samenleving en vinden het daarom het belangrijk om een definitie van het begrip “gender” op te nemen. Het doel van dit begrip is niet om de biologische definitie van “geslacht” noch de begrippen “vrouw” of “man” te vervangen, maar om te benadrukken dat veel ongelijkheid, stereotypering en (daaruit voortvloeiend) geweld niet hun oorsprong vinden in biologische verschillen, maar in een maatschappelijk construct, d.w.z. in de houding en perceptie van de (vermeende) plaats van vrouwen en mannen in de samenleving.

■ In artikel 3(c) wordt “gender” omschreven als “de maatschappelijk bepaalde rollen, gedragingen, activiteiten en eigenschappen die in een maatschappij passend worden geacht voor vrouwen en mannen”. Uit onderzoek blijkt dat bepaalde rollen en stereotypen tot ongewenste en schadelijke praktijken leiden en dat ze ertoe bijdragen dat geweld tegen vrouwen aanvaardbaar wordt geacht. Daarom wordt in artikel 12, lid 1 het uitbannen van vooroordelen, gewoonten, tradities en alle andere praktijken gebaseerd op de vermeende inferioriteit van vrouwen of stereotiepe genderrollen als een algemene verplichting tot het voorkomen van geweld beschouwd. Tegelijkertijd stelt inzicht in de invloed van dergelijke vooroordelen, gebruiken en tradities overheden in staat “gendergerelateerd begrip” voor geweld te tonen, zoals het verdrag bepaalt.

■ Een definitie van “gender” is ook nuttig voor een goed begrip van de definitie van “gendergerelateerd geweld tegen vrouwen”, dat in artikel 3(d) wordt omschreven als “geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen onevenredig treft”.

■ Het is niet de eerste keer dat het begrip “gender” in internationale rechtsinstrumenten wordt gebruikt. Toch worden problemen met de vertaling van het begrip “gender” en het verschil met het begrip “geslacht” in talen zonder exact equivalent soms gebruikt voor het aanwakken van controverse over het verdrag en de implicaties van het verdrag. Dergelijke problemen mogen geen excuus zijn voor verwerping van het verdrag of een obstakel voor de uitvoering ervan: het verdrag vereist geen aanpassing van de nationale wetgeving en het begrip “gender” hoeft er niet in te worden opgenomen. Het begrip wordt gebruikt ter verduidelijking van het doel van de maatregelen die de Staten bij goedkeuring van het verdrag zouden moeten uitvoeren. Het verdrag is al geratificeerd en uitgevoerd in landen met talen die geen exact equivalent voor het begrip “gender” hebben (en die behoren tot diverse taalfamilies, zoals Germaans, Romaans, Slavisch), zonder dat dit tot controverse leidt.

VORMEN MEER RECHTEN VOOR VROUWEN GEEN BEDREIGING VOOR HET GEZIN?

■ Het verdrag heeft niet tot doel het gezinsleven of de samenstelling van gezinnen te reguleren. Daarom bevat het geen definitie van “gezin” en wordt er niet gepleit voor de bevordering van een bepaalde gezinssituatie. Het verdrag moet ervoor zorgen dat overheden zich garant stellen voor de veiligheid van slachtoffers die thuis gevaar lopen of door gezinsleden, echtgenoten of partners worden bedreigd. Dit is helaas de meest voorkomende vorm van geweld.

■ Aangezien het doel van het verdrag is om vrouwen tegen alle vormen van geweld en huiselijk geweld te beschermen, geldt het niet uitsluitend voor wettelijk gehuwde partners, maar voor alle partners, zowel gehuwd als ongehuwd en al dan niet van hetzelfde geslacht. Geen enkel groep van slachtoffers wordt op grond van de huwelijkse staat of enige andere grond van discriminatie zoals vastgelegd in het verdrag, uitgesloten van bescherming.

■ Het verdrag is erop gericht veiligheid, bescherming en ondersteuning te bieden aan iedereen met een relatie waarin sprake is van misbruik en het wil hun het vooruitzicht bieden op een nieuw leven zonder geweld. Dit is vooral belangrijk als er kinderen in het spel zijn, omdat het getuige zijn van misbruik in een thuissituatie ook heel schadelijk is, met levenslange gevolgen voor kinderen. Voor gezinnen die door huiselijk geweld worden getroffen, geeft het verdrag daarom prioriteit aan veiligheid boven het recht op voogdij. De voordelen van gedeelde voogdij worden in het verdrag niet ter discussie gesteld, maar het is wel de bedoeling dat het contact met kinderen niet de rechten en veiligheid van slachtoffers en kinderen in gevaar brengt. De echte bedreiging voor gezinnen is het geweld zelf, niet de maatregelen gericht op bescherming en ondersteuning van de slachtoffers.

WAT ZEGT HET VERDRAG VAN ISTANBUL OVER STEREOTIEPE GENDERROLLEN IN HET ONDERWIJS?

■ Vasthouden aan stereotiepe genderrollen in het onderwijs betekent een beperking van de ontwikkeling van de eigen talenten en de mogelijkheden van meisjes en jongens, van hun onderwijs- en beroepskeuzes en van hun kansen in het leven. Onderwijs heeft een grote invloed op hoe kinderen tegen zichzelf en andere kinderen aankijken en hoe ze met het andere geslacht omgaan. Wat kinderen op onderwijsinstellingen leren, mag er nooit toe leiden dat jongeren denken dat gendergerelateerde discriminatie en geweld tegen vrouwen aanvaardbaar zijn.

■ Daarom streeft het Verdrag van Istanbul door middel van de onderwijssector naar de bevordering van de waarde van gendergelijkheid, wederzijds respect en geweldloosheid in intermenselijke relaties, niet-stereotiepe genderrollen, het recht op persoonlijke integriteit en bewustzijn over gendergerelateerd geweld en de noodzaak om dat te bestrijden (artikel 14). Door in het onderwijs aandacht aan deze waarden te besteden, vorm je kinderen tot respectvolle, democratisch burgers, zonder dat dit gevolgen heeft voor hun seksuele geaardheid of genderidentiteit.

■ Voor de opstellers van het verdrag was dit een belangrijk aspect van de preventie van geweld tegen vrouwen, omdat opvattingen, overtuigingen en gedragspatronen al heel vroeg in het leven worden gevormd. Bovengenoemde waarden in formele en niet-formele onderwijssituaties aan te bieden kan enorm helpen om geweld tegen vrouwen onaanvaardbaar te maken. Artikel 14

biedt lidstaten maximale flexibiliteit, omdat het tot hun discretionaire bevoegdheid hoort hoe en wanneer zij dergelijk onderwijs aanbieden.

■ Het uitbannen van genderstereotypes betekent niet dat alle tradities en gewoonten overboord moeten worden gezet. Het overbrengen van gebruiken of overtuigingen van generatie op generatie speelt een belangrijke rol bij het vormgeven van onze identiteit. Sommige gebruiken en traditionele praktijken zijn echter schadelijk voor vrouwen en meisjes, waardoor ze aan geweld kunnen worden blootgesteld. Het doel moet daarom zijn het doorbreken van de stereotypen over vrouwen en mannen, die deze schadelijke traditionele praktijken rechtvaardigen. Het gaat erom te garanderen dat vrouwen en meisjes zowel thuis bij hun eigen familie als elders veilig zijn en niet dat “jongens zich als meisjes moeten kleden en gedragen” en vice versa.

HOE STAAT HET VERDRAG VAN ISTANBUL TEGENOVER SEKSUELE GEARDHEID EN GENDERIDENTITEIT?

■ In het Verdrag van Istanbul zijn geen nieuwe richtlijnen vastgelegd voor genderidentiteit en seksuele voorkeur, waaronder de wettelijke erkenning van relaties van hetzelfde geslacht.

■ Het beginsel van non-discriminatie op grond van genderidentiteit of seksuele geaardheid is gebaseerd op wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit andere rechtsinstrumenten, in de eerste plaats het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (artikel 14: verbod op discriminatie; Protocol nr. 12) en jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (zie bijvoorbeeld *Oliari v. Italië*, 2015, en *Ratzenböck en Seydl v. Oostenrijk*, 2017) evenals de Aanbeveling (2010)5 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa aan de lidstaten betreffende maatregelen voor het bestrijden van discriminatie op grond van seksuele voorkeur of genderidentiteit.

■ Het Verdrag van Istanbul verbiedt discriminatie op vele gronden, waaronder genderidentiteit en seksuele geaardheid (artikel 4, lid 3). Dit is om de bescherming en ondersteuning van alle slachtoffers van geweld te garanderen, ongeacht wie ze zijn. Toepassing van de bepalingen van het verdrag zonder discriminatie op grond van genderidentiteit betekent bijvoorbeeld dat de genderidentiteit van transgenders hen niet mag uitsluiten van het recht op ondersteuning en bescherming bij huiselijk geweld, seksuele geweldpleging, verkrachting of een gedwongen

huwelijk. Hetzelfde geldt voor vrouwen met partners van hetzelfde geslacht, zodat alle vrouwen (lesbiennes, biseksuelen, transgender vrouwen) bijvoorbeeld toegang hebben tot opvanghuizen voor slachtoffers van huiselijk geweld en het recht hebben op een leven vrij van geweld. Dit kan ook gelden voor homoseksuele mannen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

TIJD OM GESPECULEER EN DESINFORMATIE OVER HET VERDRAG VAN ISTANBUL EEN HALT TOE TE ROEPEN

■ Het Verdrag van Istanbul kent geen dubbele of “verborgen agenda”. Het verdrag is het resultaat van lange onderhandelingen en is uiteindelijk met algemene stemmen door alle lidstaten van de Raad van Europa aangenomen. Het is gebaseerd op beproefd beleid en wetgeving waarmee lidstaten positieve resultaten hebben geboekt.

■ De doelstellingen van het verdrag zijn duidelijk geformuleerd in artikel 1: de preventie van, de bescherming bij en vervolging van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Dit betekent dat het probleem aan de wortel moet worden aangepakt: de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen in de samenleving. Daarom bevat het verdrag verschillende bepalingen die de hardnekkige opvattingen over de inferioriteit van vrouwen ten opzichte van mannen en de vermeende rollen en het gedragingen van vrouwen en mannen in het openbaar of in de privésfeer, aanvechten.

■ Vanuit dit oogpunt dringt het verdrag van Istanbul niet aan op een agenda die de maatschappelijke structuur en waarden van samenlevingen “in gevaar zou brengen”. Nog legt het vrouwen of mannen een keus op over hoe het leven in te vullen. Of iemand verzorger of ouder wil zijn of voor een briljante carrière kiest, het verdrag dwingt niemand tot een bepaalde levensstijl. Het verzet zich wel tegen pogingen die:

- ▶ vrouwen en mannen dwingen zich in hun traditionele rol te schikken waardoor hun persoonlijke, educatieve en professionele ontwikkeling en hun kansen in het leven in het algemeen worden beperkt;
- ▶ het patriarchaat, de historische machtspositie van mannen ten opzichte van vrouwen evenals de seksistische opvattingen die de bevordering van gendergelijkheid in de weg staan, rechtvaardigen en behouden;
- ▶ zich verzetten tegen het recht van vrouwen op een leven vrij van geweld.

DEELNAME AAN HET VERDRAG VAN ISTANBUL: GEZAMENLIJK EEN EINDE MAKEN AAN GEWELD TEGEN VROUWEN

■ Het Verdrag van Istanbul heeft nu al een positief effect op het leven van vrouwen in Europa. Doordat regeringen wordt gevraagd geweld tegen vrouwen te voorkomen, slachtoffers te beschermen en te ondersteunen en daders te straffen door middel van een allesomvattende inspanning een einde aan dergelijk geweld te maken, krijgen vrouwelijke slachtoffers hun waardigheid terug, wat volgens het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens van het hoogste belang is (*Y.Y. v. Turkije*, 2015). Hierdoor zijn de fundamentele rechten van de vrouw niet langer afhankelijk van welwillendheid maar behoren ze tot de kern van het overheidsbeleid.

■ Het Verdrag van Istanbul heeft de aanzet gegeven en geleid tot belangrijke wijzigingen in wetgeving, nieuwe en betere hulp aan slachtoffers, toekenning van financiële middelen en intensivering van opleidingstrajecten. Enkele concrete voorbeelden uit landen die het Verdrag uitvoeren zijn: het aanvaarden van wetgeving met nieuwe definities voor stalking en seksuele intimidatie; wijziging van de definitie van verkrachting waarin de noodzaak van bewijs van het gebruik van geweld is vervangen door het ontbreken van toestemming door het slachtoffer; de introductie van “gecoördineerde hulpverlening” waarbij professionals die door een slachtoffer worden benaderd, naar een multidisciplinaire hulpverleningsteam doorverwijzen; de invoering van nationale hulplijnen die vrouwen 24/7 advies geven over de dichtstbijzijnde hulpverleningsinstanties; het met overheidsgeld opzetten van opvanghuizen in gebieden waar die voorheen niet beschikbaar waren; het opnemen van het onderwerp geweld tegen vrouwen in de curricula van verschillende universitaire opleidingen (rechten, geneeskunde, verpleegkunde, psychologie, sociale wetenschappen, etc); het aanbieden van specifieke bijscholing voor rechters, officiers van justitie en advocaten om de toegang van vrouwen tot bescherming en rechtsmiddelen te verbeteren.

■ In het algemeen kan worden gesteld dat het Verdrag van Istanbul een impuls heeft gegeven aan beter beleid, betere hulpverlening en een betere brede maatschappelijke discussie wat betreft het geweld dat vrouwen en meisjes ervaren en hoe ze kunnen worden ondersteund en ze hun positie kunnen verbeteren. Op alle niveaus hebben professionals (op het gebied van wetshandhaving, hulp en ondersteuning, advisering, etc) hier hun voordeel mee gedaan. Bij hen is het bewustzijn over het onderwerp toegenomen. De noodzaak tot actie is wezenlijk. Het uitbannen van geweld tegen vrouwen zou een doel moeten zijn dat ons allen verenigt.

Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld: voorkomen van geweld, beschermen van slachtoffers en vervolgen van geweldsplegers om zo deze ernstige schending van de mensenrechten aan te pakken.

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

www.coe.int

De Raad van Europa is de toonaangevende mensenrechtenorganisatie van Europa. De Raad telt 47 lidstaten, waarvan 28 ook lid zijn van de Europese Unie. Alle lidstaten van de Raad van Europa hebben het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens ondertekend. Dit Verdrag is gericht op de bescherming van mensenrechten, democratische waarden en rechtsstaatbeginselen. Het toezicht op de uitvoering van het Verdrag in de lidstaten is in handen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE